

Natuurlijk bevoegd – provincie Utrecht

Onderzoek naar de invulling van de provinciale regierol bij natuurcompensatie

Aanleiding

Aantasting van beschermde natuurgebieden door ruimtelijke ingrepen (zoals een verbreding van een weg) is in principe niet toegestaan. Enkel ruimtelijke ontwikkelingen die een groot openbaar belang dienen en waarvoor geen alternatieven zijn, kunnen onder strikte voorwaarden worden toegestaan. De negatieve effecten op de natuur dienen daarbij zoveel mogelijk beperkt te worden en de overblijvende effecten moeten worden gecompenseerd. De compensatiemaatregelen zijn afhankelijk van het beschermingsregime waaronder het natuurgebied valt (Natura 2000, Natuurnetwerk Nederland (NNN), bosgebieden en eventueel onder autonoom beleid aangewezen beschermd (natuur)gebied).

De verantwoordelijkheid voor het natuurbeleid is de afgelopen jaren steeds meer overgegaan van het Rijk naar de provincies. Vanuit deze verantwoordelijkheid voor natuur hebben de provincies de regierol bij natuurcompensatie. Met dit onderzoek heeft de Rekenkamer inzichtelijk gemaakt hoe de Randstadprovincies hun rol op het gebied van natuurcompensatie hebben vormgegeven en zijn er suggesties voor verbeteringen gedaan.

Vraagstelling

Hoe vult de provincie haar regierol op het gebied van natuurcompensatie in en welke verbeteringen zijn er binnen het natuurcompensatiebeleid mogelijk?

De regierol van de provincie is uitgewerkt in zes deelvragen:

1. Heeft de provincie concreet en actueel beleid opgesteld voor het beoordelen van ruimtelijke plannen waarbij een beschermd natuurgebied wordt aangetast?
2. Bepaalt de provincie de natuurcompensatieopgave aan de hand van concrete criteria?
3. Registreert de provincie beschermde natuurgebieden en (mogelijke) natuurcompensatiegebieden?
4. Zorgt de provincie voor waarborgen bij de uitvoering van natuurcompensatiemaatregelen (bijvoorbeeld door middel van een compensatieovereenkomst of privaatrechtelijk contract)?
5. Monitort en controleert de provincie de uitvoering van natuurcompensatiemaatregelen?
6. Informeren GS aan PS over de voortgang van natuurcompensatieprojecten en stelt de provincie relevante informatie over natuurcompensatie beschikbaar?

Conclusie

De provincie Utrecht kent een beknopte rolopvatting voor wat betreft de regie bij natuurcompensatie. Zo staat de provincie meer op afstand bij de totstandkoming en de uitvoering van de compensatieafspraken voor het NNN. Verbeteringen binnen het provinciaal natuurcompensatiebeleid zijn mogelijk op het gebied van het bepalen van de financiële compensatieopgave, de registratie van bosgebieden waarvoor de provincie vanaf 2017 verantwoordelijk is, borgen en controleren van de compensatiemaatregelen voor het NNN en de informatievoorziening richting PS.

Aanbevelingen aan PS

1. **Vraag GS beleid op te stellen hoe financiële compensatie moet worden bepaald.**

De provincie heeft in algemene zin bepaald hoe de compensatieopgave berekend dient te worden. De compensatie moet minimaal gelijk zijn aan het verlies van waarden en kenmerken. De provincie wil in 2017 striktere criteria gaan hanteren voor het bepalen van de compensatieopgave van het NNN door drie aanvullende criteria in het beleid op te nemen: hersteltijd, de aanwezigheid van bedreigde en zeldzame soorten en het natuurbeheertype. Voor bosgebieden geldt een oppervlaktetoeslag voor de hersteltijd in jaren en voor de aanwezigheid van zeldzame en bedreigde soorten. Een omschrijving hoe de omvang bij financiële compensatie moet worden bepaald, ontbreekt in het beleid. In de afgelopen jaren is financiële compensatie éénmaal voorgekomen.

2. **Vraag GS om een kaart bij te houden met daarop de bosgebieden waarvoor de provincie vanaf 2017 verantwoordelijk is vanuit de Wet natuurbescherming.**

Er wordt door de provincie geen aparte kaart bijgehouden met daarop de bosgebieden waarvoor de provincie vanaf 2017 verantwoordelijk is vanuit de Wet natuurbescherming.

3. **Vraag GS om ervoor te zorgen dat de afgesproken compensatiemaatregelen voor NNN-gebieden meer afdwingbaar worden vastgelegd, bijvoorbeeld in een overeenkomst tussen de initiatiefnemer en het bevoegd gezag. Hiermee kan de uitvoering van de gemaakte afspraken worden gevolgd en de initiatiefnemer worden aangesproken als de uitvoering achterblijft.**

Bij compensatie in Natura 2000-gebieden en bosgebieden worden afspraken vastgelegd in de vergunning die vanuit de Wet natuurbescherming wordt verleend. De afgesproken compensatiemaatregelen voor NNN zijn niet afdwingbaar. De provincie heeft in haar beleid opgenomen dat compensatiemaatregelen voor NNN vastgelegd moeten worden via de gemeentelijke bestemmingsplannen. De provincie heeft in haar beleid geen afdwingbare instrumenten zoals een boeteclausule opgenomen. De provincie laat het maken van afspraken over natuurcompensatiemaatregelen en het controleren ervan voornamelijk over aan de gemeenten.¹

4. **Vraag GS om ervoor te zorgen dat standaard veldcontroles worden uitgevoerd bij compensatieprojecten voor NNN-gebieden, om na te gaan of de uitvoering van de natuurcompensatiemaatregelen conform afspraken is verlopen.**

In de praktijk voert de Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht bij alle boscompensatieprojecten een veldcontrole uit binnen vier jaar na de kapmelding. Op dit moment is er een achterstand bij de uitvoering van deze controles. Er worden geen veldcontroles uitgevoerd bij natuurcompensatieprojecten in het NNN.

5. **Spreek met GS af hoe en wanneer u geïnformeerd wilt worden over natuurcompensatieprojecten.**

GS informeren PS ad hoc over specifieke projecten waar natuurcompensatie aan de orde is. Er zijn geen specifieke afspraken tussen PS en GS gemaakt voor het informeren over natuurcompensatieprojecten.

Meer informatie

Het rapport *Natuurlijk bevoegd* vindt u op onze website www.randstedelijke-rekenkamer.nl. Voor meer informatie kunt u zich wenden tot Ans Hoenderdos, info@randstedelijke-rekenkamer.nl / tel. 020 58 18 585.

¹ De provincie Noord-Holland sluit wel standaard een compensatieovereenkomst af met de initiatiefnemer (zowel gemeente als private partij). In deze overeenkomst is onder andere opgenomen dat de initiatiefnemer een melding moet doen bij de start en eind van de werkzaamheden, rapportageverplichtingen van de initiatiefnemer aan de provincie en een boeteclausule.